

& Paulus V. A. 1606. Bulla XVIII. confirmarunt. His ipsis enim Privilegiis testati sunt Pontifices *Jure communi* veritatem esse Clericis hujusmodi testationem, posse tamen cohonestari, si ejusdem concessio sobria *maius Ecclesie universalis* bonum promotura speretur; quod certe intenderunt dicti Pontifices, dum rara hac facultate atrahere voluerunt homines in urbem toto Christiano orbe Principem, sed *pene desertam*, id quod eorum Constitutiones testantur; non vero obtineri potest per consuetudinem aut prescriptionem, eo quod hæc ex sua natura capax esset, totius Ecclesie bonorum in usus profanos expendorum facultatem tribuendi & iustificandi; nullo emolumento, quin maximo sponse Christi detrimento inde secuturo. Standum igitur potius videtur sententis Patrum, Pontificum, Conciliorumque primorum, & posteriorum sæculorum circa dispensationem bonorum consideratione Ecclesie partorum, quam subtilitatis quorundam recentiorum Casuistarum; eo vel maxime, quod, quantum ad Testamenta attinet, ex dictis hoc Titulo sole clarius sit, Clericos per 12. Sæcula de bonis Ecclesie consideratione acquisitis nequam testari potuisse, modicum deinde conferendi in vivis consanguineis familiaribusve ut *egenibus* concessum fuisse, hanc concessionem posthac consuetudine facultatem testandi ad pias causas peperisse, ac tandem in presentem disciplinam testandi absolute onerata Testatorum conscientia adolevisse, nec ullum Juris communis vel recentioris textum adduci posse, qui id ex professo faciat; quodque ex Titulis de Præbendis, & Peculio Clericorum à nobis commentatis satis

apparet; Clericos non esse dominos reddituum Ecclesiasticorum superfluum.

8. Quemadmodum autem mox laudato Titulo de Peculio Clericorum in tractanda historice quidem magis, quam scholastice quaestione illa: *An Beneficiati sint domini fructuum beneficiorum superfluum?* sententia negativæ subscribentes: nihilominus *contrariam sententiam* in suo valore ac pondere reliquimus; atque in hunc finem Sanctissimi D. N. Benedicti XIV. discursum impartiælem ex præclarissimo ejus opere de Synodo Diocesana lib. 7. c. 7. N. 13. adduximus: ita sententiam illam, quam ex Recentioribus propugnant Covarruvias, Garcias, Glette, Schambogen, Schmalzgræber, & Pichler: *Quod nempe Privilegium, vel consuetudine introduci possit, ut Clerici de bonis beneficalibus superfluis etiam ad causas profanas, & quidem non tantum valide, verum etiam licite testari valeant*, censura aliqua notare non præsumimus. Præsertim cum laudati Auctores in variis Diocesisibus consuetudinem illam testandi vigere adfirmet; eamque in Alma Archi-Diœcesi Pragensi obtinere illustris sublellii Doctores ejusdem Almæ Archi-Diœcesos colligant ex Synodo Archi-Diœcesana Pragensi ab Illustrissimo Sbigneo Berka A. 1605. habita. Titulo de Testamentis Clericorum, ubi habetur: *Clerici omnes Sæculares hujus Metropolis & Archi-Diœcesis nostræ, etiam si Beneficia Ecclesiastica cujusvis generis obtineant, liberam quidem habent testandi facultatem ex privilegiis antiquissimis, & immemorabili consuetudine; sed de bonis Ecclesie nomine acquisitis nullo modo testari seu disponere poterunt.*

TITULUS XXVIII.

De Sepulturis.

1. **I**N hoc Titulo principaliter agendum venit de loco, de ritibus, de jure Sepulturæ Fidelium Christianorum, deque suffragiis pro illis ab Ecclesia Romana fieri solitis. Locus, in quo nunc sepeliuntur Fideles Defuncti, est locus determinatus ac religiosus, iique vel Crypta Ecclesie, vel ager eidem contiguus, aut alias ad Sepulturas determinatus, qui cœmeterium, seu dormitorium appellatur. Ritus generales, atque præcipui Sepulturæ Catholicorum in Ecclesia Romana sunt, quod eorum corpora, seu etiam Tumbæ aspergantur aqua benedicta, incensentur thure, Psalms ac Hymnis Defunctis parentetur. Per Jus sepulturæ intelligitur tum Jus eligendi locum Sepulturæ ex parte sepeliendorum, tum Jus sepeliendi Defunctos ex parte Parochorum, simulque percipiendi intuitu functionum funebrium illam pensionem, quam hodie taxam stolar appellamus. Suffragia denique pro mortuis consistunt in Missæ Sacrificiis, aliisque à Ritualibus præscriptis piis precibus Deo Optimo Maximo pro sublevamine Defunctorum persolvi solitis. Quæ pleraque cum à Novatoribus nostri temporis immodice cavillari soleant, eorum antiquitas, universalitas, & rationalitas jam ostendenda venit.

§. I.

De Loco Sepulturæ.

2. **I**N ipsis Ecclesie incunabilis Defunctorum corpora apud Romanos tum comburebantur, tum sepeliebantur; apud Judæos vero sepeliebantur.

Legem XII. Tabularum, in qua edicitur: *Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito*, ea tempestate quan-

tum ad combustionem cadaverum apud Gentiles adhuc obtinuisse, colligitur ex Minutio Felice, qui refert ab his probro fuisse factum Christianis, quod exercebantur rogos, & damnet ignium sepulturam.

Secunda pars colligitur ex Sepultura tum Lazari, Joan. 11. tum Christi, Matth. 17. tum Stephani, Act. 8.

3. Neo-Christiani tum ex Judaismo, tum ex Gentilitate conversi primis statim temporibus videntur adoptasse Sepulturam Judæorum, ac illam ignium Gentilitate solemnem reprobasse.

Id præter allata, aliaque Martyrum primitivorum Sepulturæ exempla, suadet à mox citato Minutio Felice allata exprobratio, quam illis faciebant, quod crederent eos ideo non tradere igni Defunctorum corpora, ne perirent; quibus scitissime reponit Minutius Felix, hunc Christianæ genti morem non ex infulla illa manare formidine, ne corpora pereant, quæ utique vel ardendo, vel putrescendo æque pereunt; sed ex veneratione, & observantia consuetudinis longe antiquioris, & religiosioris inhumandi, quam comburendi. *Non, ut creditur, ullum damnum Sepulturæ timeamus, sed & veterem, & meliorem consuetudinem humani frequentantur.* Verba sunt ipsius. Et usum comburendi Defunctorum corpora Sæculi IV. sine proflis exolevisse testatur Macrobius illius ætatis Author lib. 7. cap. 7. inquires: *Licet urendi corpora Defunctorum usus nostro tempore nullus sit.*

4. Nascente sub Judæorum, Gentiliumque persecutionibus Ecclesia, Fideles Defuncti non in aliquo determinato loco, sed vage plerumque sepeliebantur.

Jam supra retulimus lege XII. Tabularum

larum vetitum fuisse, ne quis in urbe sepeliatur, vel comburatur; hanc legem pro urbe Roma latam, ab Imperatore ad omnes Imperii urbes propagatam fuisse ait Ulpianus. Quem Imperatorem fuisse, Antoninum Pium affirmat Lampridius. Sepulcra tradit Varro plerumque iuxta vias publicas locata fuisse, ad mortales mortalitatis sue admonendos, Lib. 5. de lingua lat. scribens: Sepulcra ideo secundum viam sunt, quo prætereuntes admonent, & se fuisse, & illos esse mortales. Et hunc morem, hancque legem tum temporis secutos fuisse Christianos ex actis Martyrum patet, utpote in quibus frequenter occurrit: Sepultus est via Appia, via Aurelia, &c. septimo, decimo, &c. ab urbe lapide. In agris itaque, speluncis, & cryptis tempore persecutionum Christiani mortuos suos sepeliabant. Quamvis Christianorum pietas occisorum corpora sæpe raperet, & domi suæ intra urbem sepeliret; uti sæpe occurrit in Martyrologio. Et Romæ pro sepulturis Martyrum delectæ fuerint à Christianis ibi agentibus arenariæ Cryptæ extra urbem, in quibus Martyrum corpora recondebantur, atque ibi à Christianis clanculum sacra tenebantur. Hæ Cryptæ, quæ modo Cœmeteria, interdum aræ, tumbæ, catacumbæ, catacumbæ, vel Cryptæ arenariæ, ex loci natura nomine comparato, dici consueverunt, sed cœmeterium usuratus, uti notat Baronius ad Annum Christi 226. qui ibidem ex libro de Romanis Pontificibus, aliisque ex locis 43. similia cœmeteria enumerat. Qui & ad Annum Christi 129. magnificentum cœmeterium à Priscilla via salaria tertio ab urbe Lapide constructum describit: *Mirabile dictu, inquit, vidimus, sæpiusque iustravimus Priscilla cœmeterium, haud pridem inventum, atque resossum via salaria tertio ab urbe lapide: quod nullo magis proprio vocabulo dixerimus pro ejus amplitudine, multique atque diversis ejus-*

dem viis, quam subterraneam Civitatem: quippe quod ipsius ingressu primaria via cæteris amplior pateat, que hinc inde vias diversas habeat, easdemque frequentes, que rursus in diversos viculos dividantur, & angiportus: rufus, ut in Civitatibus, statis locis velut fora quadam, ampliora sint spatia ad Conventus sacros agendos, eademque Sanctorum imaginibus exornata; nec desint, licet nunc obstructa, ad lumen recipiendum desuper excisa foramina. Ex qua descriptione velim notet eruditus Lector contra novos Iconoclastas Calvinistas tempore Baronii inventum Priscilla cœmeterium, repertum fuisse Sanctorum imaginibus exornatum, simulque admiretur stupendam primorum Christianorum industriam, qui in mediæ sævissimarum persecutionum procellanaverunt subterraneas usque Civitates pro latebris, pro sacris Christianorum, pro sepulturis Martyrum corpora sæpe extruere.

5. Reddita Ecclesie pace Fideles in urbibus sepeliri ceperunt, idque vel in ipsis Ecclesiis, vel prope illas in cœmeteriis.

Hujus rei occasionem dederunt decantate in historia Ecclesiastica translationes corporum, sive Reliquiarum tum Apostolorum, tum Martyrum ex suburbanis aut agrestibus in urbana sepulcra, ædiculis, quin Ecclesiis superædificatis honorificata, sedes Martyrum, vulgo vero Martyria appellata. Quæ Martyrum sepulcra cum in ipsis Civitatibus permitterentur, nonnullorum fallax, & arguta solertia, ut habet lex 6. cod. Theodos. de Sepulcro violato, contendebat, hæc Sepulcra à lege generali, vetante loca Civitatis Sepulturæ deputari, esse excepta; quasi in hiis saltem Sepulcris Martyrum privatorum quorumcumque cadavera sepelire liceret. Ab his, aliisque Ecclesiis, teste Thomassino p. 3. lib. 1. c. 65. N. 5. cessantibus persecutionibus cœmeteria sejuncta fuere; sed in dies magis magisque viciniora evasere. Id quod ex Optato Mi-

levi-

levitano, qui post sæculi IV. medium floruit, adstruit, Donatilis lib. 6. exprobrante, usurpata ab illis Catholicorum Ecclesias, ut & cœmeteria aliquando invaderent, prohiberentque Fideles sepeliri. *Ad hoc Basilicas invadere voluistis, verba sunt ejusdem, ut vobis solis cœmeteria vindicetis, non permittentes sepeliri corpora Catholica.* Cur autem privati quique sub ipsa respiratione Ecclesie admodum desideraverint apud Martyrum loca sepeliri, constat ex lege Theodosiana jam citata, partim nimirum urbanæ Sepulturæ præjudicio à Martyribus ipsis, ut mox insinuavimus, petito, partim pietatis motu desiderantes & corpora sua post mortem corporibus Martyrum sociari, nonnumquam forsitan & ambitione. De quo desiderio videri potest S. Augustinus de 8. Dulcitii quæstionibus quæst. 2. qui & scripsisse librum de cura pro mortuis, cum interrogatus literis fuisset, utrum profiti quique post mortem, quod corpus ejus apud Sancti alicujus memoriam sepeliatur, testatur lib. 2. retract. c. 64. quæ interrogatio sat ipsum populi desiderium rursus insinuat.

6. Usus iste sepeliendi promiscuos quosque in urbibus in vel apud Sedes, sive Ecclesias Martyrum contra leges Romanas invalescens, à Theodosio M. Constitutione A. 381. edita sublatus est.

Refertur hæc Constitutio L. 6. cod. Theod. de Sepulcro violato, sequentis tenoris: *Omnia, quæ supra terram urnis clausa, vel sarcophagis corpora detinentur, extra urbem delata ponantur, ut & humanitatis instar exhibeant, & relinquunt incolarum domicilio sanctitatem. Voce instar speciem vel effigiem humanitatis, sive mortalitatis juxta græcam interpretationem Imperatorem intellexisse notat Gothofredus; ex quo constat, eum ex ipso motivo, quo lex tabularum, & Antonina Sepulcra in viis publicis condituere, eadem ex urbibus proseripuisse, alterumque insuper addidisse, ut nimirum*

relinquatur incolarum domicilio sanctitas, non illa quidem, quam olim fingebant Gentiles, persuasi Diis superis sacra solo aspectu vel contactu rei fœnelestamini, uti notat hic Gothofredus; sed sanctitas à factore corporum mortuorum nato Civitates insicere, uti observat Iliodorus lib. 14. Orig. c. 12. ubi vetitæ sepulturæ in Civitate hanc rationem reddit: *Ne factore ipso corpora viventium contacta insicerentur.* At isthoc periculum cautelis evadere posse Vespillonis, hodierna praxis docet. Hinc.

7. Sæculo VIII. à Leone Imperatore Nov. 53. data fuit plena libertas vel intra, vel extra urbem Sepulturam eligendi, qua indicatur, Legem Theodosianam de non sepeliendo in Civitate consuetudine fuisse contemptam ante hoc Leonis Decretum.

En ejus tenorem. *Ne igitur, ait, ullo modo inter civiles Leges hæc Lex censetur, sancimus: quin potius, ut à consuetudine recte contemnitur, sic etiam decreto nostro proferus reprobatum.*

8. Acris insisterent tum Leges, tum Canones contra Sepulturam promiscuam in ipsis Ecclesiis.

Ad hæc insistentiam permoti sunt Authores tum Legum, tum Canonum primorum Christianorum Imperatorum exemplis, qui teste, S. Chrysolomo hom. 26. in 2. ad Corinth. *pro magno habere, si juxta Apostolorum saltem vestibula corpora ipsorum sepelirentur, ferentque Reges Piscatorum Janitores.* Unde non alibi, quam in vestibulo templi Apostolorum Sepultus est Constantinus M. honorificum sibi ratus, si vel Janitor eorum haberetur. Uti constat ex vita ejus lib. 4. ab Eusebio descripta c. 60. & 70. Si hæc Capita ad mentem Chrysolomi exponantur, qui suis oculis quotidie eadem Sepulcra confixit, & consequenter vera narrat, dum L. cit. ait: *Nam & hic quoque Constantinum filium ejus ita demum ingenti honore se affecturum existimavit, si eum in*

Pif

Piscatoris vestibulo conderet. Quodque Imperatoribus sunt in aulis Janitores, hoc in Sepulchro Piscatoribus sunt Imperatores. Atque illi quidem velut domini interioris loci partes obtinent, hi autem velut acolae & vicini præclare secum agi putarunt, si vestibuli Janua ipsis assignetur. Igitur ad Sæculi IV. finem, quo vixit Chrysostomus, vel ipsi Imperatores in vestibulo Ecclesiæ tantummodo sepeliabantur, cujus honoris participes quoque fuerant Episcopi, teste Theodoro libro 1. c. ult. de eodem Constantino scribente: *Depositus est in Ecclesia Apostolorum, quam ipse eo consilio edificaverat, ut Imperatores, ac Pontifices ab Apostolorum reliquiis haud procul absissent.* Hoc itaque primorum Imperatorum exemplo factum est, ut Christianorum Sepulchris non ipsæ Ecclesiæ, sed loca prope ipsas Ecclesiæ designata & concessa fuerint: idque tam intra, quam extra urbes, ubicumque Ecclesiæ Parochiales sive publicæ essent extructæ, quæ loca olim & nunc usitatus dicuntur cæmeteria à græco verbo *koimao*, quod dormire significat; cum juxta Apostolum 2. ad Thell. c. 4. Fideles decedentes non mori, sed dormire censeantur, dum inquit: *Noto vos ignorare de dormientibus.* Et quamquam eidem concessioni, quantum ad Sepulchra in cæmeteriis intra urbem, obstitit subinde Lex Theodosiana, contraria tamen consuetudo ex motivis supra N. 6. allatis eidem constanter obstitit, donec lege contraria Sæculo VIII. firmata fuerit, ut vidimus N. 7. At Sepulchra inter limina ipsa Ecclesiæ Sæculo VI. prohibuit Concilium Braccarense Can. 18. inquit: *Placuit, ut corpora Defunctorum nullo modo in Basilica Sanctorum sepeliantur, sed si necesse est desoris circa murum Basilicæ usque adeo non abhorret.* Nam si firmissimum hoc privilegium usque nunc retinet Civitates, ut nullo modo intra ambitum murorum cujuslibet Defuncti corpus humetur, quanto magis

hoc venerabilium Martyrum debet reverentia obtinere. Et à Ferrando Diacono Sæculi VII. Authore observatum est in vita S. Fulgentii, hunc primum in Ecclesia Sanctorum Apostolorum tumulatum fuisse, quamquam præca consuetudine id hæctenus invaluisse, ut ne Episcopi quidem ibi terræ mandarentur, nedum Laici. *Primus plane, verba ejusdem sunt cap. ult. in eadem Basilica Pontifex ponitur, ubi nullum mortuum, neque Sacerdotem, neque Laicum sepeliri, consuetudo sinebat antiqua.* Quamvis diffiteri non possimus, Episcopos alicose spectatæ sanctitatis Viros sicut ante, ita & post Legem Theodosianam in Ecclesiis fuisse sepultos, ab Imperatoribus & Episcopis ortis exemplis Fidelium in Ecclesiis ipsis tumulandorum. Sic S. Ambrosius sub altari ipso, quod quotidianis frequentabat Sacrificiis, recondi post mortem voluit, at postmodum dexteram Ss. Martyribus Gervasio & Protasio cessit, Epist. 45. juxta quem & ejus Soror Marcellina humari voluit, Baron. ad A. 383. Et Hier. in Epistaphio Paulæ inquit: *In media Ecclesiæ spelunca Salvatoris est posita.* Fratrem suum Cæsarinum in Ecclesia Martyrum sepulchrum fuisse perhibet Nazianzenus Oratione 10. Qui mos Sæculo VIII. incrementa fumpsit in dies majora, ut mox videbimus.

9. Sæculo VIII. mos sepeliendi ipsos quoque Laicos in Ecclesia tum apud Latinos, tum Græcos invaluit, & tandem obtinuit, frustra obnitentibus Conciliis & Episcopis.

Quantum ad Latinos de consuetudine in Galliis narrat Theodulphus: *Antiquus in his Regionibus in Ecclesia sepeliendum mortuorum usus fuit, & plerumque loca divino cultui mancipata, & ad offerendas Deo hostias preparata, cæmeteria, sive Polyandrea facta sunt.* Unde volumus, ut ab hac re deinceps abstinetur, & nemo in Ecclesia sepeliatur, nisi forte talis sit persona Sacerdotis, aut cu-

jus

juslibet hominis, qui per vita meritum talem vivendo suo corpori defuncti locum acquisivit. Concordat Concilium Arelatense VI. A. 813. Can. 21. Placulum remisit ejusdem anni Concilium Moguntinum Can. 20. inquit: *Nullus mortuus infra Ecclesiam sepeliatur, nisi Episcopi aut Abbates, aut digni Presbyteri, vel Fideles Laici.* Ejusdem tenoris est Capitulare Caroli M. hoc anno editum. Temperamentum excogitavit Concilium Nantenense Can. 6. quo & votis Fidelium fiet factis, nec tamen in Ecclesiis quisquam humaretur, vestibula ipsa Ecclesiæ, vel porticus eis adjunctas Sepulchris promissis deputando. Hincmarus vero Archiepiscopus Rheimensis Tom. 1. pag. 713. neminem vult à Presbyteris in Ecclesia sepeliri sine consultu Episcopi, exceptis hujusmodi dumtaxat personis, quas sigillatim & privatim in Synodo se signasse affirmat. In Italia vero jam tempore Gregorii M. liberum Laicis fuisse Sepulchra sibi eligendi in Ecclesia ex dialogis ejusdem Pontificis constat, ubi postquam narasset Ecclesiæ Mediolanensis Defensorem hominem impium, in Ecclesia nihilominus tumulatum, noctu à Dæmonibus inde abstractum fuisse, subdit: *Ex qua re colligendum est, quia si quos peccata gravia depriment, si in sacro loco sepeliri se faciant, restat, ut etiam de sua præsumptione judicentur; quatenus eos sacra loca non liberent, sed etiam culpa temeritatis accuset.* Hinc Sæculo IX. Nicolaus Papa I. percontantibus Bulgaris, an fas sit Christianos in Ecclesia sepeliri? sequentia in responsis dedit: *Si est Christianus intra Ecclesiam sepeliendus inquiritis? hanc S. Papa Gregorius quæstionem absolvit, dicens, cum gravia peccata non depriment, hoc prodest mortuis, si in Ecclesia sepeliatur; quod eorum proximi quoties ad eadem sacra loca conveniunt, suorum, quorum sepulchra aspiciunt, recordantur, & pro eis Domino preces fundunt. Nam quos peccata gravia depri-*

munt, non ad absolutionem potius, quam ad majorem damnationis cumulum, eorum corpora in Ecclesiis ponuntur.

Quantum ad Ecclesiam Græcam ex Jure Orientali Leuclavii Tom. 1. p. 323. colligitur, frequentissimas post Sæculum VIII. fuisse Orientalium etiam Laicorum in Ecclesiis Sepulchras; ibidem enit referretur à Cabañala Dyrracheno Archiepiscopo propositam fuisse quæstionem: *An equo animo ferendum sit, Christianos Græcos in Latinorum, & Latinos in Græcorum Ecclesiis sepeliri, & tum Psalmodiam, tum reliquam pompam utriusque gentis promiscue agmine celebrari?* Cui quæsitio respondens Joannes Citrus Episcopus, supponit Christianos promiscue sepeliri in Ecclesiis, & circa modum hujusmodi Sepulchrarum tantum differit. Balsamon tamen in responsionibus ad interrogaciones Marci Alexandrini segregat Ecclesiæ, quæ solemnî consecratione dedicatæ fuerit ab Episcopo cum Chrismate & reliquis Martyrum, ab Oratoris, quæ non ita consecrata fuerunt; atque in his Oratoris Sepulchra fieri approbat, non in Ecclesiis dedicatis juxta legem illam in Basilicis: *Nullus in Ecclesia sepeliatur mortuus; & juxta antiquum decretum: Non licet quemquam sepeliri in Ecclesia, ubi scilicet corpus Martyris depositum est.* Ibid. pag. 382. interrogacione 38. Ex quibus omnibus apparet, in utraque Ecclesia à Sepulchris Imperatorum, & Episcoporum in Ecclesiis, vel earum porticibus, aut Oratoris, descensum sensim fuisse ad Sepulchra piorum Laicorum, ac subinde ad inhumationem in Templorum cryptis Christianorum promiscue, qui mos hodieum obtinet.

10. Locus, in quo humantur communiter Christiani, seu cæmeterium, est locus religiosus, & jurisdictioni Episcopi subiectus.

Apud Romanos quilibet locum suum proprium reddebat religiosum, si in eum mortuum sepeliebat, aut saltem partem

ejus

ejus principalem, puta caput, ut ait Jurisconsultus in L. 44. ff. de Relig. & Sumpt. funerum; non tamen totum, sed quatenus corpus humatum fuit, ut dicit Celsus L. 2. ff. eodem. Hodie apud Catholicos locus non efficitur religiosus per ipsam corporis humani inhumationem: sed per preces & benedictiones Sacerdotales prius religiosus redditur, & benedicitur, ut in illum corpora Catholicorum inferantur. Quando vero hic ritus consecrandi seu benedicendi cœmeteria initium sumpserit? incertum est: interim videtur S. Gregorius Turonensis, qui ad finem sæculi VI. floruit, libro de gloria Confessorum cap. 106. benedictionis hujus meminisse. Refert enim, quod cum ipse monuisset Abbatissam Monasterii Pictaviensis, ut corpus B. Radegundis Francorum Reginae sepeliret, illa responderit: *Et quid faciemus, si Episcopus urbis non advenerit, quia locus ille, in quo sepeliri debet, non est Sacerdotali benedictione saceratus?* Hoc enim responsum non obscure innuit, ibi etiam moris fuisse, ut locus Sepulturæ prævidi sacretur, & quidem benedictione Sacerdotali, seu Episcopali. Et quid prohibet dicere, cœmeterii consecrationem cum ipsa quodammodo Ecclesiæ consecratione capisse; seu potius cœmeterium tamquam partem & appendicem, aut verius aream vel porticum ipsius, una quasi consecratione cum ipsa Ecclesia consecratum fuisse? quod innuere videtur Innocentius III. in cap. 2. de consec. Eccl. Similiter declarat Bonifacius VIII. quod polluta Ecclesia etiam pollutum censetur cœmeterium contiguum, tamquam nimirum Ecclesiæ accessorium, ut ibidem significat. Exstat quidem in hodierno Pontificali specialis ritus seu forma benedictionis cœmeterii per Episcopum faciendæ; sed quo tempore hæc formula præscripta sit, ignorare se dicit Clarissimus Van Espen p. 2. Juris Ecclesiastici univ. Tit. 38. N. 22. hoc interim constare ait, cœmeterium

per solemnem benedictionem esse loco profano Religiosum effici; imo tamquam Ecclesiæ appendicem etiam de jure immunitatem localem esse indultam. Id quod adstruit ex Concilio Lugdunensi sub Gregorio X. decernente, ut cessent in Ecclesiis earumque cœmeteriis negotiationes, & præcipue mundanarum ac forniculcumque tumultus: *Omnis in eis secularium Judiciorum strepitus conquiescat, nulla ibi causa per Laicos criminalis agitur, sint loca eadem à Laicorum cognitionibus aliena.*

11. Ecclesia eos, cum quibus non communicavit in vivis, etiam à commune cum Fidelibus in Sepultura constanter exclusit.

Inter hos primo loco veniunt Pagani, de quibus in Synodo Aurelianiensi cap. 3. apud Gratianum dist. 1. de consec. can. 27. statuitur: *Ecclesiam, in qua paganus sepultus est, non liceat consecrare, neque Missas in ea celebrare, sed jactari foras, & mundari oportet.* 2. Hæretici aut alii Excommunicati, de quibus cap. 12. h. t. summarium habet: *Si ossa Excommunicatorum sunt sepulta in Ecclesiastico cœmeterio, & discerni possunt, debent exhumari & projici. Et cœmeteria, in quibus Excommunicatorum corpora sepeliri contingit, reconcilianda erunt aspersione aquæ solemniter benedictæ, sicut in dedicationibus Ecclesiarum fieri consuevit.* Tertio notorie interdicti, infantes Fidelium sine Baptismo decedentes, catechumeni item, & alii peccatores, de quibus agunt Canonistæ præsentii Titulo.

§. II.

De Jure Sepeliendi.

12. **S**icut in veteri, ita & in novo Testamento relicta est Fidelibus plena libertas circa electionem Sepulturæ. Veteres Patriarchas Sepulturas sibi elegerunt ex actis Abraham, Isaac, & Jacob con-

constat. In Ecclesia autem sive Latina, sive Græca hæc eadem libertas circa electionem Sepulturæ aliunde liberis hominibus nunquam legitur restricta. Unde Gratianus 13. q. 2. postquam sibi can. 7. objecisset illud Melchias Papæ: *Placuit per omnia magno Concilio, ut nullus proprii arbitrii temeritate aliam Ecclesiam, nisi cui usus antiquorum parentum Canonica institutione subjacere perhibetur, Sepulturæ causa adire procuret:* Respondet: *Sed aliud est ex temeritatis superbia usum antiquorum Parentum non sequi, atque aliud rationabili occasione novam sibi Sepulturam eligere; — secundum Gregorium autem liberam habet voluntatem, qui certæ rationis causa novum suo corpori quærit hospitium.*

13. Ecclesiæ nihilominus in casu, quo aliquis extra Parochiam sepeliri averet, indemnitati Parochorum prospexit.

Et quidem in cap. 1. h. t. postquam Pontifex declaravit, exemplo Patriarcharum unumquemque in Sepulchro majorum esse sepeliendum, & ad exemplum Christi nulli negandam esse electionem Sepulturæ, addit: *Sed & quia dignus est operarius mercede sua, tertiam partem sui iudicii illi Ecclesiæ dari censimus, in qua caelesti pabulo resti consuevit.* Similia statuuntur cap. 2. & 8. eodem.

14. Sicut extra casum liberæ electionis Sepulturæ, alteriusve Tituli Ecclesiæ Parochialis cœmeterium est proprius locus Sepulturæ Parochianorum; ita jus funerandi iuribus Parochialibus à remotissimis sæculis merito annumeratur.

Certe ipse Constantinus M. primus Imperator Christianus id juris in Pastoribus Ecclesiarum supposuit, dum magnæ Ecclesiæ Constantinopoleos 70. librarum auri redditum, eam ob causam, ut scilicet exequi sine sumptu & gratis fierent in urbe Constantinopolitana, & usque ad novos muros, & blachernas, constituit; quam legem, si Justiniano credimus, non edidit, sed confirmavit Anastasius Constantinus II.

stantini in Throno Constantinopolitano Successor. Dicit enim in Novella 59. *quod Constantinus recte cogitans disposuit, ut post hæc Anastasius firmavit, &c.* Quod Jus in Parochiis post hos Imperatores agnoverunt, quotquot de expensis funeralibus posterioribus sæculis dispositiones ediderunt Synodi, de quibus infra; ipsumque Jus Canonice præsentii Titulo. Et merito: cum enim Parochus vita durante curam spiritualem suorum Parochianorum sustineat, ipsique loco Patris sit, æquum est, ut & Defunctos non deserat. Et hinc passim videmus circa solas Ecclesias Parochiales cœmeteria ædificata, & auctoritate Episcopi dedicata.

15. Parochi per omnia Ecclesiæ sæcula nullum jus habebant quidpiam pro Sepulturis à Fidelibus exigendi.

Quantum ad Sæculum IV. & V. id constat ex Lege Constantiniana ab Anastasio confirmata, quam mox adnumeravimus. Quam Constitutionem Sæculo VI. renovat Justinianus Cod. lib. 1. tit. 2. L. 18. Constitutio, inquit, *adsignat magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ 40. librarum auri redditum, eam ob causam, ut scilicet exequi sine sumptu & gratis fiant in Ecclesiæ Constantinopolitana.* Similia statuit Nov. 43. & enucleatus 59. in qua conqueritur, dicens: *Plurimi plerumque audiverunt nos, dicentes, non similiter causam procedere, neque sine mercede fieri Defunctorum exequias, sed exigi amare, & inveniri plurima foris nomina, & corpora, qua etiam invitos exigunt lugentes, & cogunt dare non habentes: hæc omnia juxta judicavimus competenti correctione digna facere.* Ex quo apparet, donum Constantinianum Ecclesiæ Constantinopolitanæ intuitu sepulcrarum factum, in alienos usus jam tempore Justiniani versum fuisse; quapropter instituit Imperator eadem novella rursus constituit, ut prædicta Ecclesia ex officinis mille & centum ab omni onere liberis, & redditu ab Anastasio adjecto, impensas funerum

suppediter, nihilque causa funeris ab hereditibus exigatur. Cumque rursus lapsa temporis hac Constitutio negligere, Leo sapiens Legem tulit, ut quæ de his jam olim edita Constitutio fuit, immota & inviolata permaneat. Sed non soli Imperatores, verum etiam Pontifices Sepulcrorum, earumque exequias gratis fieri voluerunt. Scribit Sæculi VI. sine, vel septimi initio ad Januarium Episcopum S. Gregorius lib. 7. indict. 2. ep. 56. *Quæstio est nobis charissima famina, quod ab ea 100. solidos pro filia suæ Sepultura fratemitas vestra non erubescat exigere, atque ei supra doloris gemitum majorem dispendii studeat inferre molestiam: quod si ita se veritas habet, quia grave nimis, & prcul est à Sacerdotis officio, pretium de terra concessa putredini querere, & de alieno velle facere luctu compendium; ab hac se petitione fratemitas vestra contineat, quod molestia ei de cætero non existat.* Deinde narrat, quomodo ipse vitium hoc extirpare studuerit, & quod exemplo etiam Gentilium Episcopi excitari debeant, ut Sepulcrum gratis auuant: *Hoc autem vitium, inquiens, & nos, postquam Deo auctore ad Episcopatus honorem accessimus, de Ecclesia nostra omnino vetuimus, & pravam denuo consuetudinem nequam usurpari permittimus: memores, quia dum Abraham à filiis Emor, hoc est, Ephron filio Seor Sepulcrum pretio ad humandum corpus conjugis posuisset, pretium accipere renuit, ne commodum videretur de cadavere consecutus. Si ergo tante considerationis paganus vir fuit, quanto magis nos, qui Sacerdotes dicimur, hoc facere non debemus?* Refertur 13. q. 2. c. 12. Similia habet lib. 7. ep. 4. in qua morem aliquid exigendi pro Sepulcris vocat illicitam antiquam consuetudinem. Cui Sæculo IX. ad stipulatur Leo IV. in ep. de cura pastorali, Hincmarus Rhemenfis in literis ad Hederulphum Laudunensem Episcopum, Concilium Meldense Can. 72. aliaque relata 13. q. 2.

Can. 14. & 15. quibus insistentes posteriores Synodi, & Summi Pontifices uno consensu exactiones omnes pro sepeliendis mortuis non tantum prohibuerunt, sed ut simoniacas reprobantur; idque non obstante quacumque contraria consuetudine. Et quidem in Decretalibus cap. 8. de Simonia exlat decretum Concilii Turonensis sub Alexandro III. sequentis tenoris: *Pro Sepultura quoque, & Christum & Olei receptione nulla cuiusquam pretii exactio attentetur; — nec sub obtentu cuiusquam consuetudinis reatum suum quisquam tueatur, quia diuturnitas temporis non diminuit peccata, sed auget.* Similia sub durioribus terminis ingeminat cap. 9. eodem Titulo. Sicut & cap. 13. h. t. Et post Concilium Tridentinum S. Carolus in suo Concilio Mediol. 1. de funeribus & exequiis statuit. *Exequiarum, Sepulcræ, & anniversariorum causa nemini quidquam pacisci, aut exigere liceat, neque etiam petere, vel quid aliud committere, quod simoniacæ labis, aut sordidæ avaritiæ suspicionem habeat.* Similia exemplo Caroli decreverunt in suis Synodis alii Episcopi.

16. Fontalis origo, unde questus hi funerales à sacris Canonibus tam constanter damnati pullularunt, ambitioni secularium in Ecclesiis sepeliri aventium adscribi debet.

Cum enim vigore Canonum præsentium, Sæculo VIII. veteretur in Ecclesiis terræ mandari, vel utcumque condi, nisi Martyrum cineres, Sanctorum pignora; inde, inquit Thomassinus, & Episcopi, atque Abbates, nec non & si qui ex Presbyteris & Laicis singulari innocentiam morum claruissent: cæterorum Fidelium exarist æmulatio, ut vel pretio saltem virtutum præmia assequerentur. Quæ specialis emptio Sepulcræ ansam facile præbuit humanæ naturæ, cui natura esse solet auri sacra fames, funeralia pacta indifferenter invehendi, à Synodis & Pontificibus omni tempore exulsiata, & rejecta.

rejecta. Quæ funerales exactiones, teste eodem L. cit. causa princeps exilerunt contentiosis inter Ecclesias ipsas, atque inter Clericos, & Monachos, circa Laicorum, maxime verò Nobilium, Sepulcras. Cum antea nihil horum hos inter ferre, ac ne suspicio quidem, ne quid hinc detrimenti Parochis importaretur.

17. Concilia atque Pontifices exactiones funerales damnant, spontaneas oblationes Fidelium occasione exequiarum factas, laudabilesque consuetudines inde natas nullatenus rejecerunt, quin mordicus retineri sanxerunt.

Et hinc S. Gregorius M. L. à nobis N. 15. relato subdit: *Sed si quando aliquem in Ecclesia vestra sepeliri conceditis, si quidem Parentes ipsius, proximi, vel heredes pro luminaribus sponte quid offerre voluerint, accipi non vetamus. Peti vero vel exigi aliquid omnino prohibemus.* Concilium item Triburiense apud Gratianum 13. q. 2. c. 14. dum omnibus Christianis terram mortuis vendere interdicit, & debitam Sepulcrum denegare, hoc interdictum limitans, subdit: *Nisi forte proximi & amici Defuncti gratis aliquid dare velint.* Concilium quoque Ravennatense Canonem suum tertium ad hanc amullin concinnavit, inquiens: *Et si quis sacri Ordinis de Sepultura mortuorum aliquid accepit, nisi forte, que sponte ab amicis vel propinquis mortuorum Ecclesiæ fuerint collata, hac maledictione teneantur obnoxii.* Et Bituricensis A. 1031. Can. 12. *Nullus pretium pro Baptismo, neque pro Penitentia danda, neque pro Sepultura accipiat, nisi quod Fideles sponte dare, vel offerre voluerint.* Circa hæc decreta, quarum plura à Gratiano Sæculi XII. medio in suum decretum sunt relata, cuius usus paulo post factus est communis tum in Scholis, tum in judiciis, notat Thomass. L. cit. N. 6. in fine, nullam adhuc mentionem fieri laudabilium consuetudinum, quæ nimirum gratuitas Fidelium occasione funerum oblationes ali-

quantisper faceret debitas: & subdit: *Nec fere Gregoriana Decretalium Libri, nisi voluntarias memorant oblationes, quarum ibi delineatur faciendi partitio inter Parochialem Ecclesiam, & illas alias, ubi quis elegit inhumari. Et quamvis Pontifices, quorum decreta hoc Titulo relata, jam tertiam, jam mediam, jam quartam partem pro locorum & temporum consuetudine velint de jure obvenire Ecclesiæ Matrivi, in causa electæ à Defuncto extraneæ Sepulcræ; modus tamen loquendi semper tendit ad summam, quam Defunctus, occasione Sepulcræ faciendæ, sponte ac voluntarie reliquit.*

18. Laudabiles illæ consuetudines Ecclesiis, earumque Rectoribus occasione funeris aliquid largiendi, assententia Juris, sit non in corpore Juris clausa, saltem post ejas compilationem emanaata, firmatae sunt, ac deinceps certa quota per modum stipendii Parochis debiti determinata.

Determinatio laudabilium harum consuetudinum sub nomine taxæ stolæ postremis his Sæculis inolevit, quando ea, quæ prioribus spectabantur, ut elemosinæ, tamquam pensiones quedam alimentariæ, in quibus major jam species justitiæ & necessitatis imago subiacet, considerari cœperunt, necessitate hanc immutationem inducente; ut enim præclare differit Cl. Van Elpen p. 2. tit. 38. c. 4. N. 40. postquam decimæ Personales deserunt, & decimæ reales ac mixtæ sensum ad Monasteria & Capitula Canoniceorum devolute fuere, necessitas quodammodo coegit, consuetudines has offerendi stabilire, ipsisque Laicos quasi costringere ad ipsas oblationes hæctenus consuetas, ut Parochorum, & Ecclesiarum Parochialium necessitatibus provideretur; creditumque fuit equum esse proprio Pastori tam pro officio exequiarum, quam reliquis caritatis officiis Defuncto, vita ejus durante, impensis, debitum honorarium post mortem prestari, uti loquitur Syn. Prov. 12. Cameracensis tit. 12. c. 8. quæ exequiarum

caritatisque officia olim remunerabantur vel decimis, vel Imperatorum munificentia (N. 15. h. t.) compenfabantur. Unde S. Carolus dum L. N. 15. cit. quidpiam pro exequiis exigi prohibet, mox subdit: *Pias tamen in his consuetudines servari jubemus, cujus rei (atque etiam executionis) Episcopus curam suscipiat.*

Quantum ad 2. p. frigiditas Laicorum erga decentem sustentationem suorum Pastorum, & subinde etiam avaritia tum Clericorum, tum Monachorum, quæ duo posterioribus his sæculis scandalosus lites circa Sepulturas non semel excitaverunt, in plerisque statuminationem, seu determinationem quotæ, quæ taxa stolæ appellatur, induxit. Quæ vel ex hoc ipso (modo iusta ac competens sit) magnopere commendabilis est, quod dictis duabus passionibus in corrupto humano genere ad finem usque mundi distributive perseveraverit modum ponat.

19. Jus sepeliendi Fideles, de quo Parochi fundatam in Jure habent intentionem, ex privilegio competit Regularibus.

Regulares ante Sæculum IX. privilegio mortuos intra septa Monasterii sepeliendi præditos fuisse, aperte constat ex lib. 1. ep. 12. S. Greg. M. ad Episc. Urbevet. ubi ait: *Sepeliri ibidem* (hoc est intra septa Monasterii) *mortuos, vel celebrare Missas, nulla ulterius habita contradictione permittas.* Unde hallucinantur, qui epocham horum privilegiorum ad Sæculum IX. protrahunt. Hoc verum est, Sæculo IX. dum lucrose fierent Sepulture, variisque Titulis utiles, lites sæpenumero exortas esse Monachos inter & Clerum Sæcularem. Quibus occurrere studuerunt hoc & sequentibus Sæculis varia Concilia, præsertim quantum ad indemnitatem Parochis ex talibus Sepulturis procurandam (N. 13. h. t.), unde orta est præsens disciplina: ut nempe corpus Defuncti, qui Sepulturam apud Regulares elegit, non possint Regulares sine requisitione

& præsentia Parochi levare, & ad fias Ecclesiæ deferre, nisi Parochus requisitus consentire vel venire recuset. Non tamen reventur corpus prius deferre ad Parochiam. Exequias & actus funerales ipsi peragunt, non Parochus. Et tandem hæredes taxam suam Parocho nihilominus solvant. De quibus Canonista.

20. Hoc jus sepeliendi à primis Ecclesiæ Sæculis Clero vindicatum est, seu actio religiose pietatis.

Id Sæculo III. testatur Tertullianus in lib. de anima: *Cum in pace dormisset, & morante adhuc Sepultura, interim oratione Presbyteri componeret, &c.* Et Sæculo IV. S. Hieronymus, dum mulierem capite plexam à Clericis terræ mandatam commemorat: *Clerici, iniquens, quibus id officii erat, cruentum linteum cadaver obvolvunt, & fossam humum lapidibus construentes, ex more tumultum parant.* Ex quibus patet, his sæculis non tantum functiones caremoniales funerum, verum ipsas etiam Sepulturas à Clericis respective ut plurimum peractas fuisse. Quæ tamen posterior functio succedentibus Sæculis hominibus Laicis, & quidem vilibus, commissa fuit, functione caremonialium precum ac benedictionum penes Clerum remanente. Vide lib. 1. Tit. 11. N. 6. de fossariis pristinis.

§. III.

De Ritibus Generalibus Sepulture Catholicorum.

21. **I**nter Ritum Generales Sepulture Catholicorum primo loco posuimus orationes à sacerdote super Defunctum fieri solitas.

Ritus iste descendit ex Fidei articulo in utraque Ecclesia recepto de existentia Purgatorii: quo supposito rationalis est; non enim aptius pietatis officia animæ Defuncti impendimus, quam dum ergastulo ejusdem, quod ad tempus reliquit, precibus parentamus.

22. Ritus iste ex Apostolica traditione manavit, atque in Christianorum Sepulturis in utraque Ecclesia constanter observatus est primis IV. Sæculis.

Primum partem adstruit Tertullianus lib. de Corona c. 13. ubi ait: *Oblationes pro Defunctis, pro natalitiis annua die facimus; & cap. 4. Harum & aliarum hujusmodi disciplinarum* (quas inter cap. præcedenti oblationes, & lib. de anima orationem Sacerdotis super Defunctum enumerat, ut N. præced. vidimus) *si legem exposuisset Scripturarum, nullam invenies: Traditio tibi prætendatur auctrix, consuetudo confirmatrix, fides observatrix.* Quantum præjudicat hæc autoritas Patris celeberrimi Sæculi III. initio florentis, & de recepta Ecclesiæ disciplina testantis autoritas erroneæ Protellantium de Purgatorio opinioni, cordatus Lector dijudicet. Non igitur mirum, quod his & similibus testimoniis circa alia quoque capita Religionis, nos inter & ipsos controversa, ex Sæculo usque II. Christiani ævi desumpta, præsti recentiores adversarii superstitionis Regnum, contra quod eorum Primipli sensere, jam illo Sæculo in Ecclesiæ radices egisse adfirmare cogantur. Quæ equidem illorum frons sine fronte, mirum est, quantum me in orthodoxa Patrum nostrorum fide circa laudata capita confirmet, quantosque compassionis affectus erga misere deceptos, jultaque indignationis erga omnes, qui eorum erroribus olim quomodocumque occasione præberunt, in animo meo excitet.

Secunda pars, quantum ad priora duo Sæcula ære Christianæ, jam adstruckta est ex Tertulliano mox laudato, & confirmari valide potest autoritate S. Dionysii Apostolorum discipuli lib. de Eccl. Hierarch. c. 7. ubi ait: *Accedens Venerandus Antistes precem sacram super mortuum peragit; precatur divinam clementiam, ut cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata Defuncto,*

eumque in luce statuat & regione vivorum. Quid dicent ad hoc testimonium negatores Purgatorii? Libri omnes Dionysii adscripti non sunt ab Areopagita editi & at probabilis sunt. Et gratis admisso, quod non sint, etiam juxta ipsos Sæculo IV. posteriori non sunt.

23. Ritus iste per Sæcula posteriora usque ad præsentem diem in utraque Ecclesia inconcusse perseveravit.

Hæc propositio pro Sæculis nostro ævo propinquioribus non eget probatione, cum non negetur ab adversariis; adferenda proinde solum sunt testimonia illorum Sæculorum, quæ ad priora quatuor propius accedunt. Et quidem, quod Ecclesiam Latinam concernit, in Sacramentario à S. Leone M. qui Sæculo V. Ecclesiam rexit, confecto, atque ex codice ante annos 1000. conscripto, à Muratorio edito, col. 451. longo ordine exhibentur orationes super Defunctos. Item in Gelasiano ex ejusdem atatis codice à Thomaffino publici juris factis, atque à Muratorio edito col. 747. §. 91. ponitur oratio post obitum hominis. Item oratio, antequam ad Sepulcrum deferatur; & iterum priusquam sepeliatur. An autem hoc Sacramentarium Gelasio, qui Gregorium M. integro Sæculo in Sede Apostolica antecessit, adscribendum sit, hæsitare incepi ex eo, quod in Canone ibidem col. 696. relato legerem illa verba: *Diefque nostros in tua pace disponas;* quæ tamen verba Canonis jussu Gregorii M. primum addita fuisse, testatur Breviarium Romanum ad 12. Martii Lectione 6. Cum Leonino & Gelasiano Sacramentario Gregorianum conspirat, dum col. 215. cit. edit. orationes ante & post sepulchrum corpus Defuncti præscribit.

Quantum ad Ecclesiam Græcam Rituale Græcorum, à Doctissimo Goario editum, tantas à pagina 432. usque ad pag. 473. pro Defunctis præscribit preces, ut non nisi infans negare possit, illos non credere Purgatorium: & quidem

dem omnium prima sic habet: *Deus spiritum & omnis carnis, qui, morte conculcata & diabolum expugnasti, & vitam mundo largitus es: ipse Domine anima servi tui N. Defuncti in loco lucido, in loco ameno, in loco refrigerii, unde dolor, & gramma, suspirium omne exulat, da requiem, &c.* Pro maiori tamen luce huc transcribo, quæ Goarius in Notis ad officium Exequiarum N. 3. animadvertit. Purgatorii vocem, inquit, ut & Græcorum quidam respuunt, rem ipsam alii non admittunt: adversus eorum nuperum errorem nuperi quoque Græci decertant, *Cariophyllus præsertim & Arcudius, opere de Purgatorio speciatim edito.* Omnia vero armorum hujusmodi, quæ alii tractant, copia, telum fortius in obstatatam prave sententiarum mentem controuendum non censeo, præter id quod ipsi suis verbis orationibus, & votis depromunt. In Liturgia siquidem quotidie non minus mortuorum, quam viventium memoriam agunt, pro quibus, nominibus etiam eorum è diptychis τὸν κε κοίμενον recitatis, meridas offerant. Sabbati officium Necroloma Troparia complectitur. Annis insuper singulis, ante magnam Quadragesimam, vigilia Pentecostes, & primo mensis Octobris sabbato legunt: Officium cunctorum à sæculo dormientium Christianorum. Uniuscujusque præterea recens Defuncti memora studiose recolitur, precibus, & Sacrificiis Deo oblati tertio, nono, & quadragesimo die. — At quod præ cæteris conuincit, argumentum est, quod tum hic, tum sextentis aliis locis orant Græci, ut animæ mortui detur requies: ut è tenebris erutam in loco lucido, ab æstu in loco ameno, ab intolercandis ardoribus in loco refrigerii, ubi exulant dolor, tristitia, & gemitus, Deus eam constituat.

24. Ritus celebrandi Missæ pro Defunctis non est junior ritu fundendi præces pro isdem.

De illo siquidem ut communi, atque

à Patribus accepto sæculi III. medio loquitur S. Cyprianus ep. 66. ad Clerum & plebem Furnitanam, dum ait: *Episcopi antecessores nostri religiose considerantes, & salubriter providentes, censuerunt, ne quis frater excedens ad tutelam, vel curam Clericum nominaret, ac si qui hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec Sacrificium pro dormitione ejus celebraretur.* Qui fuerunt illi Cypriani antecessores, qui exosam istam Missam de requie certis Defunctis negarunt? Si non Apostolorum discipuli, nepotes certe. Nec tantum Ecclesia Latina, sed etiam Græca ritum huic ridiculum (scilicet) à superstitionis his Apostolorum commensalibus edocta fuit: unde Sæculo IV. Cyrillus Hierosolymitan. Catech. Myllag. 5. inquit: *Deinde pro defunctis SS. Patribus & Episcopis, denique pro omnibus oramus, qui inter nos vita functi sunt, maximum credentes animarum iuuantem, pro quibus offertur precatio sancti illius & tremendi, quod in altari positum est, Sacrificii; — in quo Christum pro nostris peccatis maclatum offerimus, ut & nobis & illis eum, qui est benignissimus, propitiū reddamus.* Proh! Papista jam Sæculo IV. sed ne hilo quidem melior ipso est S. Chrysostomus; sic enim hom. 41. in ep. 1. ad Corinth. scribit: *Non sunt enim hæc temere excogitata, neque frustra eorum, qui excesserunt, in diuinis mysteriis meminimus, & pro ipsis accedimus rogantes Agnum propositum, qui mundi peccatum tulit; sed ut eis inde aliqua sit consolatio: neque abs re is, qui adiat altari, dum veneranda peraguntur mysteria, clamat: Pro omnibus, qui in Christo dormierunt, & iis, qui pro ipsis celebrant memorias. Similia habet hom. 3. in ep. ad Philip. hom. 21. in acta Apost. Concordant supra citata Sacramentaria Missæ pro Defunctis præteribentia, Patresque ac Concilia omnium Seculorum usque ad nostra tempora, quæ vide relata apud Nat. Alex. hist. Eccl. Sæc. IV. differt. 45.*

25. Hymnorum quoque ac Psalmorum usus in Sepulturis Christianorum antiquissimus est.

In Sacramentario Gregorii M. sub rubrica de Agenda mortuorum legitur: *Post hæc continuatim canantur Psalmi, & postea dicantur capitula.* Quin Sæculo II. morem mortuos sepeliendi totius Cleri pfallentis præcedente cæta jam ceptum fuisse, constat ex actis Marcelli Pontificis & Martyris, qui corpora Martyrum cum Presbyteris & Diaconis, cunq; Hymnis & Canticis sepelire solebat, ut narrat in Pontificum Romanorum vitis Ciaconius. Accensus quoque facies adhibuisse, nec pompæ exterius emicantis solemnitudine reculasse prillinos Patres, Cypriani acta commonstrant. Ita B. Cyprianus passus est, ajunt illa, *ejusque corpus propter Gentilium curiositatem, in proximo positum est cum cereis & scholaribus, in arca Macrobbii Candidi Procuratoris, cum voto & triumpho magno.* Ritus eundem circa Paulam Sæculo IV. observatum testatur Hieronymus. *Quæ translata est, inquit, Episcoporum manibus, & cervicem feretro subjicientibus, cum alii Pontifices lampades, cereosque præferrent, alii Choros Psallentium ducerent.* Sed solemnius & copiosius hæc omnia in Ecclesia Græca observabantur. Tanta enim cantanda & oranda in officio exequiarum ab eorum Rituali præscribantur, quæ duratione ad minus ternæ vel quaternæ nostras Sepulturas excedunt. Rubrica, quæ ad rem præsentem facit, sic sonat: *Et siquidem cuncta ad exequias requisita jam sint disposita, continuo benedictionem subjungit Sacerdos. Et incipimus canere Sanctus Deus cum omni tremore & compunctione. Et cadaver effertentes ad Ecclesiam proficiscimur, præcedentibus Sacerdotibus cum cereis, & Diacono cum thuribulo. In hoc ritus funerandi Græcorum à ritu moderno Latinorum discrepat; quod Græci in suis funeribus frequentissime repetant vocem*

illam lætitiæ *Alleluja*, & hymnum quoque Angelicum *Gloria in Excelsis Deo* adhibeant, cujus loco in Ecclesia Latina triste nunc resonat *Requiem*, cum flebilis *Miserere*; quamvis primis Sæculis Latinos etiam in funeribus usos fuisse cantico *Alleluja* nos doceat Hieronymus de morte Fabiola scribens: *Tum fama volans tanti præsentia luctus, totius urbis populum ad exequias congregabat. Sonabat Psalmi, & auarata testa Temporum in sublimi quætebat Alleluja.* Est etiam apud Hægonem Menardum in notis ad Gregorii Sacram. officium, cujus hæc sunt primordia: *Imprimis cantatur Psalmus: In exitu Israel de Ægypto, cum Antiphona, vel Alleluja.* Nec tamen Græcorum signa lætitiæ, nec tessera tristitiæ Latinorum in funeribus Fidelium unum vel alterum ritum reddunt irrationabilem, cum Fidelis Defunctus spectari possit & ut filius veteris Adæ tristem mortem sentiant, in totam ejus posteritatem latam, expertus, alioquo caducitatis rerum humanarum suo fato admonens, & fortassis in flammis purgantibus debitas penas luens, quibus omnia signa tristitiæ congruunt: & ut in spem filiorum Dei per lavacrum Baptismatis adoptatus, atque in Christo Salvatore suo Defunctus, cui, utpote hujus vitæ miseris perfuncto, & jam æternæ beatitudinis certo, gratulandum sit.

26. Thuris in funeribus Christianorum usus æque antiquus est, ac ille Hymnorum & Psalmorum, ac Cereorum accensurum, quin antiquiora de eo prostant documenta.

Thuris & aromatum copiam in funeribus Christianorum consumi solitam Sæculo III. scribit Tertullianus in Apologético aduersus Gentes c. 42. *Thura plane non emimus? si Arabicæ queuntur, scient Sabæi, plurius & charioris suas merces Christiani sepeliendis profigari, quam Diis fumigandis.* Et S. Ephrem in suo Testamento ita habet: *Oro vos quoque dilectissimi, ne cum aromatibus me sepeliatis; date*

vaporationem fumi boni odori in domo Domini: me orationibus vestris comitami, & aromata Deo offerte. Et Nili Junioris defuncti discipulus Bartholomeus funus ejus describens: Totam noctem illam, inquit, in Psalmis & funereis Hymnis cantandis peregrimus: mane vero cura cerei, & incenso, & cantibus, lectulo sublato, corpus extulimus.

27. Græci in suis funeribus æque ac Latini ritum iniectionis terræ super sarcophagum Defuncti observant; de aquâ tamen benedictæ asperzione, apud Latinos usitata, nulla in eorum Rituali sit mentio, sed ejus loco olei infusione utuntur.

Primum partem docet rubrica postrema officii exequiarum, in qua legimus: *Et cadaver in monumento deponitur. Sacerdos vero terram batillo tollens superinjicit Cadaveri.* Et S. Bernardus serm. 26. in Cant. *Indutus, inquit, Sacerdotibus solitam orationem proprio ore complavi: terram meis manibus ex more jaci super dilectum corpus, terram & ipsum futurum.*

Alterâ pars ex eodem Rituali Græcorum L. cit. adstruitur: pergit enim Rubrica: his peractis cadaveri superfundunt Lampadis oleum, aut è thuribulo cinerem, nulla mentione asperzione aquæ benedictæ facta. Qui ritus, quando in Latina Ecclesia cœperit, me latet. Antiquissimum esse suspicari licet, quod usus aquæ lustralis sui Sæculo V. ad varias functiones religiofas adhiberetur, ut suo loco ostendemus.

28. A primis Ecclesiæ Sæculis oblationes pro Defunctis à Fidelibus peragebantur.

Harum oblationum (de quibus fufius alibi) meminit Tertull. lib. de monogamia c. 10. ubi de officio viduæ Fidelis erga maritum ita scribit: *Enim vero & pro anima ejus orat, & refrigerium interim adposulat ei, & in prima resurrectione consortium, & offert annuis diebus*

dormitionis ejus. Similia habet lib. de exhort. cast. cap. 11. & S. Cyprianus ep. 66. ad Clerum & Plebem Furnitanam: Ideo Victor, cum contra formam nuper in Concilio à Sacerdotibus datam Geminium Faustinum Presbyterum ausus sit tutorem constituere, non est, quod pro dormitione ejus apud nos fiat oblatio, aut deprecatio aliqua nomine ejus in Ecclesia frequentetur. Pro ejus intelligentia notandum est ex Thomaffino p. 3. lib. 1. cap. 12. quod sicut Fideles vivi excommunicati, aut certis criminibus obnoxii ab oblationibus faciendis, ita & mortui hujusmodi à participandis arctati sunt; eo quod illæ oblationes essent tesserae communionis Fidelium, & juris ad participandum corpus Christi, de quibus suo loco fufius.

DISSERTATIO DOGMATICA, An Ritus Sepulturæ Catholicorum sint rationabiles?

29. **D**E Ritibus hucusque enumeratis, atque ab universali Ecclesia approbatis contra Novatores nostros dispositionem suscipimus, non de abusus particularium hominum occasione funerum committi solitis. Consistuntque in precibus Sacerdotum, ac Missæ Sacrificio pro Fidelibus Defunctis Deo offerri solitis. In Hymnis item ac Canticis, quibus iidem parentamus. Thuris quoque fumigatione, aquæ lustralis asperzione, ac terræ super tumbam iniectione. Ac demum in Fidelium oblationibus, ac elemosynis pro animabus Defunctorum fieri consuetis.

30. Qui notas historicas de his ritibus præsentis §. datas legerit, fortasse mirabitur hæreticos nostri temporis eo audaciam devenire potuisse, ut ea irrideant, quæ tamen Sæculo III. inter Fideles, tamquam à Patribus accepta, communi usu absque ulla hesitatione celebrabantur, qualiter de ritibus funeralibus majori ex parte demonstratum est. Sed scire oportet,

eorum recentiores, dum videant se circa controversia Religionis capita ex autoritatibus Sæculi II. & III. premi, & quidem, postquam beneficio critices Hitoria Ecclesiastica in orbe Catholico plenam meridiem nacta est, vehementer; Patrum suorum flebile refugium, Ecclesiam nempe Catholico-Romanam Sæculo V. à Christo apostatate cœpisse, usque eo perducere, ut Regnum superstitionis Sæculo III. quin II. Christiano Orbi irrepfisse circa plurima nos inter & ipsos controversia capita præterant. Quo solo traditionis vim ac energiam se subterfugere confidunt ingrati posteri Patrum horum Sæculorum, qui sanguine suo fidem Christi ad nos derivarunt. Unde Fleischer in sua manu ductione ad Jus Ecclesiasticum Protestantium c. 12. non formidat de oblationibus Fidelium pro defunctis tempore Tertulliani, & Cypriani, seu Sæculi III. initio communiter, adeoque certissime ex traditione majorum fieri solitis pronuntiare: *Dieses war also zu denen Aberglaubischen Zeiten, ein vortreffliches Mittel die Kirchen zu bereichern, indeme ein jeder gerne alle das feinnige hingab, umb den Himmel zu erlangen, und auch die feinnigen aus dem Fegfeuer zu erretten. §. 18. Hoc itaque superstitionis illi temporibus excellens erat medium Ecclesiæ ditandi; quoniam consequendi Regni Cœlestis, suosque è Purgatorio liberandi gratia, sua quilibet lubens conferbat.* Quo loco Juristconsultus ille Heterodoxus non tantum gravissimam superstitionis calumniam impingit Ecclesiæ adolescenti, verum etiam fallum aperte committit, dum oblationes Fidelium ditandarum Ecclesiarum causa introductas (sit venia verbo) mentitur. De quo argui potest ex Tit. 5. hujus libri de Præbendis, & Titulo seq. dum de oblationibus acturi sumus, redarguetur. Non immerito proinde aliquot ab hinc annis à quodam viro docto, professione externa Lutherano, re tamen fortasse Naturalista,

Tom. II.

dictum est mihi, quod primus passus ad abjicienda religionis revelata præjudicia Catholico faciendus sit per susceptionem Lutheranismi; eo quod reformatio Protestantium contra apertam traditionem Christianorum, etiam nascentis ipsius Ecclesiæ facta, homini à præjudiciis libero, & consequenter Novatorum dictatum placitis primorum Christianorum præferre non valenti, facile eam inspiret indifferentiam, qua omnibus revelatarum religionum jugum portantibus compatiatur. Hæc ille.

31. Nos, qui nolumus esse sapientiores Patribus nostris, & periculosas novitates devitare volumus, firmiter persuasi contra omnes profanos de evidentia credibilitatis mysteriorum nostræ fidei, & contra Dominos Protestantes de infallibilitate visibilis Ecclesiæ, Ritus enumeratos circa Sepulturam Fidelium defendendos suscipimus, non tantum ex eo, quod fere omnes nascenti Ecclesiæ cœvi sint, id quod jam præstitimus; verum etiam quod nihil à ratione innoceæ ceremoniæ alienum contineant, quamvis ad amussim Wolfstanam lib. 1. tit. 8. à N. 29. exhibitam expendantur.

32. Et quidem, quod preces Sacerdotis, Missæ Sacrificium, & oblationes pro Fidelibus Defunctis exhiberi solitas attinet; hi Ritus, supposita veritate dogmatis de existentia Purgatorii, prono alveo flunt, atque justificantur. Causam autem Catholicorum sententia frontem prevalentem exporrigit placitis negativis Protestantium, & tamen ibi legimus: *Virum fortissimum Judam, facta collatione, misisse duodecim millia drachmas argenti Hierosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, bene & religiose de Resurrectione cogitantem; — ubi & sub.*

O

sub.

subditur: *Sancta ergo & salubris est cogitatio pro Defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.* Demum autem, quod Author horum librorum historicum nudum egerit, non inspiratum hominem, cujus tamen contrarium à nostris Criticis demonstratur; id saltem evincemus, Judæos nobiscum contra Novatores existentiam Purgatorii credidisse, ac publice professos fuisse, animas ibi detentas Fidelium oblationibus, Sacrificiisque jvari posse. Quod quantum prejudicium afferat doctrinæ contrariæ à Luthero homine in Sedem Apostolicam, atque in indulgentias ab eadem promulgatas animato impotenti furore profuse quodammodo, nemo non videt. Cui Testimonio si locum illum famosum ex Matth. cap. 12. addamus, utriusque Testamenti paginis Purgatorii existentiam adstructam secure affirmabimus. Sic autem sonat: *Quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum S. non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro.* Supponit igitur Christus evidenter aliqua in futuro seculo remitti peccata; at non in inferno, ex quo nulla est redemptio, neque in Cælo, quo nihil inquinatum introibit: igitur in tertio loco, quem Purgatorium appellamus.

33. Sed quid dicent Domini Protestantes ad argumentum, quod suppositis his Scripturæ textibus est peremptorium, quodque omnes illorum subtilitates, quibus cunctæ retro hereses, dum sacri eloqui autoritatibus premerentur, sese tueri solenne habuerunt, exufflat, elidit, profernit. Ad argumentum, inquam, ex traditione Ecclesie visibilis ab incunabulis suis adusque nostra tempora ininterrupte derivata, que docet tam aperte existentiam Purgatorii? Et quam ex ipsis precibus Sacerdotum, Missæ Sacrificiis, & oblationibus Fidelium Seculo III. quin II. pro Defunctis fieri solitis jam demonstravimus? Numquid superstitionis arguent

ipsam juveneam Christi sponfam? Ego pro parte mea, dum tam claros Scripturæ textus pro existentia Purgatorii concipio, eorumque sensum per securissimam primorum Christianorum traditionis regulam assequor; periculosis Novatoribus, sacri eloqui aliquo positivo contrario textu nequaquam mixis, & traditionem Patrum sibi oberstantem habentibus nuntium, remitto, & prefatos Sepulturæ ritus seipsis justificatos probo.

34. His autem justificatis, Hymni, Psalmique à primis Christianis in parentando Fidelibus Defunctis adhiberi soliti probari debent, esto in finem, ut animabus Defunctorum proficiat, adhibiti fuerint. Discrimen autem Ecclesie Græcæ cum Latina circa prefatos Hymnos, & Psalmos jam justificatum est h. t. N. 25. injectio item terræ super tumbam Defuncti ex S. Bernardo N. 28. Nec cereis accensis, aut incenso adhibito Sepulcris notio rationalis caremonia desit, cum præter alia prioribus fidei in defuncto luxille, & posteriori fumigeram vanitatem rerum caducarum mentibus astantium ingeramus, quæ commotiones per caremonias vivificate earum necessitatem non tantum in bene ordinata Republica, verum etiam in Religione inducunt: quemadmodum demonstrat Wolfius loco supra à nobis laudato. Sed neque est explodenda oleorum super defunctos effusio à Græcis usurpata, sicut nec aquæ lustralis aspersio Latinis solemnibus. Rationabile enim esse caremoniam Græcorum S. Dionysii, vel certe Author aliquis Seculi IV. cap. 7. de Eccl. Hierarchia demonstrat, dum ait: *Memento quia secundum divinam regenerationem ante sacrum Baptisma prima fuit Symboli participatio data initiato post integrum vestis denudationem, & unctio-nis oleum. His demum omnibus peractis, oleo respergitur obdormienti; & tunc quidem ad sacra certamina initiatum olei unctio evocabat: vunc vero dum effunditur,*

ditur, ostendit pugnis omnibus perfundum, omnique ex parte perfectum illum, qui obdormit, quasi certaminis coronam adeptum. Nec cavillari potest aspersio aquæ benedictæ à Latinis adhiberi solita, quemadmodum ex solatione objectionum patet.

Solvuntur Objectiones.

35. **P**rimo lapidem offensionis inveniant in precibus illis, quibus Ecclesia tum intra, tum extra Missæ Sacrificium pro Defunctis orat: *Ut liberentur de morte æterna in die illa tremenda, quando Cæli movendi sunt & terra, dum venerit Christus judicare seculum per ignem.* Item in Offertorio Missæ pro Defunctis: *Libera animas omnium Fidelium Defunctorum de pœnis inferni, & de profundo lacu, libera eas de ore leonis, ne absorbeat eas tartarus, ne cadant in obscurum.* Denique ante Sepulturam Defuncti: *Non intres in judicium cum servo tuo, Domine, quia nullus apud te justificabitur homo, nisi per te omnium peccatorum ei tribuatur remissio. Non ergo cum, quasumus, tua judicialis sententia premat, quem tibi vera supplicatio fidei Christianæ commendat.* Quo jure, inquam, Ecclesia orare potest in die obitus Defuncti, ut eum cum reliquis animabus in extremo die Judicii liberet à morte æterna? quæ parziale Judicium Dei, & hoc irrevocabiliter jam, circa ipsum credit absolutum. Quia prudentia petit, ut eripiatur ab ore leonis, ne eum absorbeat tartarus? Quæ ipsum credit aut jam absorptum, & tunc non amplius juvabilem, aut non absorptum, & tunc jam extra periculum, ne ore leonis infernalis absorbeat. Quæ denique fronte rogat Christum, ne intret cum servo suo in judicium, neve eum sua judicialis premat sententia, quem in ipso momento mortis jam judicatum constituit?

36. Ad hoc argumentum, quo etiam

præterdunt, ex precibus Ecclesie à primis Ecclesie Sæculis pro animabus Fidelium Defunctorum fundi solitis, nequaquam colligi posse Purgatorium, cum ex iis jure colligi etiam posset damnatorum animas ex inferno eripi posse, vel suspensionem eorum, qui in statu gratiæ, & caritatis decedunt, manere salutem ad diem usque Judicii; respondet Natalis Alexander hist. Eccl. Sæc. IV. dissert. 45. in qua ex locis sacre Scripturæ à nobis relatis, ex consensu Patrum omnium Sæculorum, atque ex ininterruptis precibus Ecclesie pro animabus Fidelium Defunctorum cunctis retro ætatibus Deo Opt. Maximo fundi solitis, existentiam Purgatorii invicte omnino ac fuisse demonstrat; preces Ecclesie mox laudatas referri ad illud inflans, quo animæ à corpore migrant, quæ migratio tunc in memoriam revocatur, cum has orationes Ecclesia fundit, non quidem ut earum liberationem ex inferorum pœnis obtineat, sed ut ipsis pœnarum, quas in Purgatorio subeunt, mitigationem, vel integram remissionem impetret: quæ mitigatio, vel remissio beneficium est ad illud consequens, quo ipsas divina miseratio conferendo eis perseverantiæ donum servavit, ne damnationem æternam incurerent. Sic Ecclesia, Mysteria Christi celebrando, tempus illud revocat in memoriam, quo nondum perfecta erant, sed à Patriarchis, Prophetis, vel Apostolis, & justis illorum temporum Viris desiderabantur, vel expectabantur: & eorum voces mutata, illorum consummationem postulat, non quidem in se & absolute spectatorum, quia de illorum non dabitur adimplentione; sed quoad illorum fructus, & gratias ex illis scaturientes, quas membris Christi, sicut ipsas postulat applicari. Eo tendunt preces illæ, quæ Adventus tempore fiant: *Rorate Cæli desuper, & nubes pluant justum, aperiatur terra, & germinet Salvatorem:* & similes, quæ in festis Nativitatis Domini, Passionis,

& Resurrectionis canuntur: quæ Myſteria illa ab Eccleſia ita celebrari, & recolli ſupponunt, quali adhuc adimplenda eſſent, nondum adimpleta. Qua de re S. Auguſt. Ep. 23. ad Bonif. Ep. ita ſcribit: *Nempe ſæpe ita loquimur, ut Paſcha propinquante dicamus craſtinam, vel perendinam Domini Paſſionem, cum ille ante tam multos annos paſſus ſit, nec omnino niſi ſemel illa paſſio facta ſit. Nempe ipſo die Dominico decimus; hodie Dominus reſurrexit; cum ex quo ſurrexit, tot anni tranſierunt. Cur nemo tam ineptus eſt, ut nos ita loquentes arguat eſſe mentitos; niſi quia iſtos dies ſecundum illorum, quibus hæc geſta ſunt, ſimilitudinem nuncupamus, ut dicatur ipſe dies qui non eſt ipſe, ſed revolutione temporis ſimilis ejus: & dicatur illo die fieri, propter Sacramenti celebrationem, quod non illo die, ſed jam olim factum eſt? nonne ſemel immolatus eſt Chriſtus in ſeipſo, & tamen in Sacramento non ſolum per omnes Paſchæ ſolemnitates, ſed omni die populis immolatur: nec utique mentitur, qui interrogatus reſponderit immolari. Hæc S. Auguſtinus, in quotidianis Miſſæ Sacrificiis Chriſtum in cruce immolari affirmans. Et certe non diſſentiant hæc in parte Eccleſiæ Proteſtantium à Catholica, dum eodem modo Adventum Domini, Paſſionem, Reſurrectionem, ac Feſta Pentecoſtalia concelebrant, ut eorum Conacionalia aperte produnt.*

37. Aliam reſponſionem, in idem tamen redeuntem, ibi adhibet Author egregius; Eccleſiam nimirum ea quandoque à Deo poſtulare, de quibus certiffima eſt, vel quorum jam eſt poſſeſſione donata, ut vehementer deſiderium, ardentiffimumque amorem præſtiti jam à Deo beneficii offendant, cujus appendices ab eo precatur. Id quod exemplo Eccleſiæ Græcæ in Liturgia poſt verba Chriſti, quibus Euchariftia conſecratur, preces fundentis, ut *Deus faciat panem pretioſum Cor-*

pus Chriſti ſui, confirmat. Ex quibus omnibus, Ritus precandi pro Defunctis in obſeſſione allati, à nota irrationabilis cærimonie plene juſtificatur.

38. Secunda petra ſcandali Proteſtantibus eſt, aſperſio aquæ benediſtæ ſuper cadavera mortuorum, aut eorum tumbas fieri ſolita; eo quod credamus per aſperſionem hujusmodi, ſeu per virtutem aquæ precibus Eccleſiæ benediſtæ Fidelibus defunctis impetrari locum refrigerii, lucis, & pacis; è ſepulchris vero, & cæmeteriis omnem infeſtationem malignorum ſpirituum procul abigi.

39. Sed aquæ luſtralis benediſtionem, ejuſque ad dæmones pelleados vim, alioſque effectus nos ex Apoſtolica Traditione credere lib. V. Tit. 38. demonſtrabimus. Quid de ea habeat Clemens, ſeu alius Auctor Conſtitutionum Apoſtolicarum lib. 8. c. 29. huc interim opponimus: *De aqua autem & oleo — conſtituo ego Mattheus, ut benedicat Episcopus aquam aut oleum. Sin vero non adſit, benedicat Presbyter præſente Diacono. Quando autem adſit Episcopus, aſſiſtant Presbyter & Diaconus. Hunc vero in modum dicat: Domine Sabaoth, Deus virtutum, Creator aquarum, miſericors, & hominum ſtudioſe, qui dediſti aquam ad potum, & expurgationem, — & nunc per Chriſtum ſanctifica hanc aquam — nomine illius, qui obtulit, & da vim effectricem ſanctitatis, morborumque expultricem, Demonum fugatricem, omnium infidiarum proſtigatricem, per Chriſtum Spem noſtram. Non tamen diſtremur ritum trinæ aſperſionis vel turificationis non eſſe æque antiquum, ac alios enumeratos; nulla enim mentio ſit trinæ turificationis, uti nec aſperſionis aquæ luſtralis in Rituali Ratholdi, quod ſub finem Sæculi IX. ſcriptum credit Menardus, indicium, hos Ritus eſſe recentioris inſtituti, aut ſaltem in Eccleſia, ad cuius uſum hoc Sacramentarium erat ſcriptum, tunc nondum fuiſſe receptos.*

Ri-

Rituale Romanum unius tantum aſperſionis, & turificationis meminit. Scitur enim nihil adeo varium olim fuiſſe pro

varietate Eccleſiarum, quam Rituum ac precum ſimilium uſus.

TITULUS XXX.

De Decimis, Primitiis, & Oblationibus.

1. **I**nter bona temporalia, quibus in primitiva Eccleſia alebantur Alta-riſ ſancti Miniſtri, principem locum tenebant decimæ, primitivæ, & oblationes Fidelium, de quibus prærens agit Titulus. Cum enim lege naturali onus alendorum ſacrorum Miniſtrorum ſibi incumbere noſſent primi Chriſtiani, eamque legem à Chriſto diſertis verbis legerent confirmatam, utpote qui Apoſtoliſ Matth. 10. v. 10. aperte ſuaſit: *Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque duas tunicas, &c. rationem ſubdens: Dignus eſt enim operarius cibo ſuo; atque Luca 10. v. 7. illos juſſit manere in eadem domo edentes, & bibentes, quæ apud illos ſunt; eo quod dignus ſit operarius mercede ſua: ſimulque viderent, populum Judaicum ex mandato Dei, Miniſtros legis Moſaicæ deputatos decimarum, primitiarum, ſpontaneisque oblationibus aliuiſſe, facile in id quoque erant inclinabiles, & inclinati, ut ſimili economia Miniſtros Evangelii, qui, omnibus terrenis negotiis poſtpoſitis, in hoc ſolum eſſent intenti, ut ſpiritualia ipliſ ſeminarent, de condigno ſuſtenterent; nimirum per decimas, primitias, & oblationes communi eorum Gazaphylacio factas. De quibus præſenti Titulo notas hiſtoricas damus.*

§. I.

De Decimis.

1. **Q**uamvis præſtatio alimentorum facris Miniſtris debita ſit jure naturali, & hinc præceptum de ſolvendis

Decimis in Lege Moſaica ſub hoc reſpectu fuerit morale, à Chriſto minime abrogatum, quin LL. mox citatis confirmatum; nihilominus, in quantum hæc præſtatio alligata fuerat ad decimam partem frugum, nullatenus morale fuit, ſed judicialis, neque à Chriſto ad novi Teſtamenti Miniſtros perductum.

Hæc ſententia eſt S. Thomæ 2. 2. q. 87. a. 1. in (-) ubi ait: *Sic ergo patet, quod ad ſolutionem decimarum homines tenentur, partim quidem jure naturali, partim etiam ex inſtitutione Eccleſiæ; quæ tamen, penſatis opportunitatibus temporum, & perſonarum, poſſet aliam partem determinare ſolvendam.* Quæ Doctõris Angelici conſenſu unanimi Theologorum & Recentiorum Canonistarum calculo probatur, & ubique gentium recepta eſt, exploſa quorundam antiquorum Canonistarum opinione, qui volebant populum Chriſtianum ad ſpecificam ac determinatam decimarum ſolutionem, non minus quam populum Judaicum præcepto divino, nulla conſuetudine abolendo, obligari, uti habet Cl. Van Eſpen. Juris Eccl. univ. p. 2. Tit. 33. c. 1. N. 4. & patebit ex eo, quod Adverſarii nullum locum ex novo Teſtamento adducere valeant, qui legem Decimarum Moſaicarum ſeu materialium ad Chriſtianos extendat; confirmarique poſſet, quod juxta dicenda, Decimæ in naſcente Eccleſia non videntur fuiſſe in uſu, minus in præcepto, nec poſtremis hiſce Sæculis ubique vigeant.

3. Non videtur ullo poſitivo teſtimonio adſtrui poſſe, Fideles, durantibus Impe-

Impe-